

Do tej pory w światowej nauce brakuje badań poświęconych *ratio* oraz sensowi prawa w państwach krzyżowców. Nie powstały prace, obejmujące swym zakresem całość problematyki prawa krzyżowców. Natomiast zrozumienie unormowań prawnych w Ziemi Świętej doby wypraw krzyżowych i kompleksowe ujęcie tego problemu pozwolą na zrozumienie ważnych procesów i zjawisk zachodzących nie tylko na łańskim Wschodzie, ale również w całej cywilizacji. W prawie odbijają się zmiany czasów reformy gregoriańskiej, dynamika zmian pomiędzy *regnum* a *sacerdotium*, oryginalna ideologia władzy, życie społeczne, rozumienie seksualności i ról płci. Prawo odzwierciedla również specyficzne spotkanie cywilizacji i kształtowanie się społeczeństwa i Kościoła w tych wyjątkowych okolicznościach na styku kultur zachodniej, bizantyjskiej, muzułmańskiej, a nawet żydowskiej czy ormiańskiej. Przedmiotem moich badań będą te wszystkie wyżej wspomniane zjawiska i aspekty, które można lepiej zrozumieć dzięki analizie źródeł prawnych. W swej pracy badawczej pragnę zająć się problemem społecznego wpływu prawa w państwach krzyżowców. Chciałbym również odpowiedzieć na pytanie, jak prawo odzwierciedla realia styku kultur. Ponadto przez pryzmat prawa zajmę się problemem ideologicznych podstaw ustroju państw krzyżowców oraz stosunkami pomiędzy władzą świecką a duchową w kontekście reformy gregoriańskiej. Pragnę również przedstawić, w jaki sposób prawo eksponuje rozumienie seksualności oraz ról związanych z płcią w porównaniu z realiami Europy Zachodniej. Ogromna waga przykładana do unormowań związanych z seksualnością i obyczajowością stanowi charakterystyczną cechę państw krzyżowców.

Istotną rolę w mojej pracy badawczej stanowią źródła do tej pory niewydane lub trudno dostępne. Aby w wyczerpujący sposób zrealizować temat rozprawy, moje badania są przeprowadzane na podstawie możliwie bogatej i zróżnicowanej bazy źródłowej. Pierwszym etapem badań było zapoznanie się z dostępną literaturą i wydanymi źródłami. Chociaż do naszych czasów nie zachowało się żadne książęce ani królewskie archiwum z czterech państw krzyżowych, mamy dostęp do znacznej liczby akt pochodzących z łańskiego Wschodu. Zachowały się źródła związane z Wenecją, Genuą i Pizą, a także znaczna liczba papieskich listów i dokumentów związanych z Ziemią Świętą, jak również przetrwały niektóre dokumenty dotyczące tamtejszych klasztorów. W swej pracy korzystam ponadto z *Regesta pontificum romanorum*, zbiorów prawa kanonicznego i dokumentów soborowych oraz synodalnych, po to, aby móc przeprowadzić analizę porównawczą i funkcjonalną, konfrontując prawo państw krzyżowców z zachodnimi źródłami prawnymi i umiejscawiając je w kontekście przemian w rozumieniu prawa i społeczeństwa, które przyniósł przełom wieków XI i XII. Bardzo przydatne okazało się sięgnięcie również do źródeł narracyjnych. Także licznie wydane listy i itineraria związane z Ziemią Świętą doby krucjat pozwalają w dokładniejszy sposób uchwycić rozumienie prawa, władzy i społeczeństwa oraz ich istotę w Królestwie Jerozolimskim. Niezwykle pomocne okazało się sięgnięcie do licznie tłumaczonych na język angielski źródeł muzułmańskich czy też hebrajskich. W miarę możliwości chciałbym skorzystać z dzieł koptyjskich, syryjskich, ormiańskich i bizantyjskich, po to, aby móc w pełniejszy sposób dojrzeć wzajemny wpływ tych kultur na prawo oraz wizję społeczeństwa i władzy. Istotną rolę w mojej pracy odgrywają źródła związane z duchowością i teologią, pozwalając zrozumieć sens ruchu krucjatowego i ideologiczną rolę prawa wraz z jego najgłębszym *ratio*.

Chcę przyjrzeć się nade wszystko pewnej dosyć dynamicznej wizji ustrojowej, która kształtowała od okresu założycielskiego Królestwa Jerozolimskiego i państw krzyżowców. Jak miały funkcjonować te państwa? Na czym miała polegać istota władzy i prawa w nowej przestrzeni Ziemi Zbawiciela? Jaka była ich podstawa ideowa? Jak miały układać się wzajemne stosunki pomiędzy władzą doczesną a władzą duchową? Jakie miały być najważniejsze instytucje państwowe i ośrodki władzy duchowej? W jaki sposób próbowano na nowo uporządkować rzeczywistość zgodnie z ideałami, które wtedy się ukształtowały? Przede wszystkim postaram się odpowiedzieć na pytania o istotę i pochodzenie prawa w Królestwie Jerozolimskim, o charakter norm prawnych krzyżowców. Jak prawo wpływało na rozwój społeczeństwa i jego mentalność, a z drugiej strony jak same zmiany społeczne mogły wpływać na kształtowanie się prawa? Jak na prawo oddziaływało spotkanie cywilizacji, które miało miejsce w Królestwie Jerozolimskim doby krucjat? Czy i w jaki sposób dochodziło do wymiany idei prawnych i społecznych? Wreszcie przez pryzmat prawa pragnę przyjrzeć się obyczajowości i seksualności (które to sfery stawały się bardzo często przedmiotem unormowań prawnych); jaką odgrywały one rolę społeczną, państwową i religijną w państwach krzyżowców? Jaka była pozycja kobiety i jak traktowano homoseksualizm? Jaka była wizja funkcjonowania społeczeństwa u styku kultur chrześcijańskiej, bizantyjskiej i islamskiej? Czym właściwie miało być Królestwo Jerozolimskie? Jak wyglądała recepcja i funkcjonowanie owego prawa?

Odpowiedź na te pytania pozwoliłaby w znacznej mierze poszerzyć stan wiedzy dotyczący nie tylko dziejów Królestwa Jerozolimskiego, lecz przede wszystkim przyczyni się do rozwoju badań nad mechanizmami kształtowania się prawa oraz kształtowania się społeczeństwa w wielokulturowym środowisku.